

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

4 грудня 2017 року

м. Тернопіль

№ 36 - рк/к

Про вжиття заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання відділу досліджень і розслідувань від 04.12.2017 № 87 «Про виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції» встановила наступне.

В ході реалізації повноважень щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції територіальним відділенням, на підставі статті 3, пункту 12 частини першої статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», проводилось дослідження ринку надання платних медичних послуг, зокрема, проведення платних медичних оглядів, закладами охорони здоров'я Тернопільської області.

В межах Шумського району Тернопільської області платні медичні послуги, зокрема, проведення платних медичних оглядів та видача необхідних заявнику довідок (сертифікатів), надаються комунальною установою Шумською центральною районною лікарнею (надалі Шумська ЦРКЛ, ЦРКЛ) (вул. Енергетична, 1, м. Шумськ, Тернопільської обл., 47100, ідентифікаційний код 02001216).

Шумська ЦРКЛ включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР), є юридичною особою.

Дата державної реєстрації – 01.09.1997, дата запису в ЄДР – 22.05.2006, номер запису – 1 650 120 0000 000260.

Основний вид діяльності за КВЕД:

86.10 Діяльність лікарняних закладів.

До переліку платних послуг, які надаються лікарнею, зокрема, входять:

- медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів;
- медичний огляд для отримання дозволу на правоотримання та носіння зброї;
- обов'язковий профілактичний наркологічний огляд;
- проведення профілактичного медичного огляду при прийнятті на роботу (з бактеріологічними дослідженнями);
- проведення попереднього медичного огляду при прийнятті на роботу;
- проведення профілактичного медичного огляду при прийнятті на роботу.

Отже, ЦРКЛ здійснює господарську діяльність та є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Шумська ЦРКЛ є єдиною установою в межах Шумського району Тернопільської обл., яка проводить платні медичні огляди та не зазнає конкуренції на вказаному ринку.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище ЦРКЛ на ринку проведення платних медичних оглядів за період 2014-2016 років та по даний час у територіальних межах Шумського району Тернопільської обл., містить ознаки монопольного (домінуючого).

Відповідно до Звіту про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма №4-1д, №№4-1м) за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (код рядка 020) Шумській ЦРКЛ надійшло коштів у 2014 році – 172 360,83 грн., у 2015 році – 210 013,57 грн., у I півріччі 2016 року – 104 751,29 грн.

Наказом головного лікаря ЦРКЛ від 17.02.2016 № 62 (надалі Наказ № 62) введено в дію тарифи на платні послуги, що надаються Шумською ЦРКЛ.

Медичний огляд для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи.

Проведення медичних оглядів для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.10.1999 №252 «Про затвердження Порядку видачі медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.11.1999 за №768/4061 (надалі Порядок видачі медичної довідки).

Відповідно до п.5 Порядку видачі медичної довідки питання про видачу медичної довідки вирішується лікарсько-консультативною комісією, до складу якої входять голова комісії (лікар-терапевт), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог. Перелік лабораторних та функціональних обстежень (надалі - Лабораторні дослідження «Зброя») включає в себе обов'язковий обсяг (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору).

Згідно Наказ № 62 вартість послуги проведення медичних оглядів для отримання дозволу (ліцензії) на правоотримання та носіння зброї ЦРКЛ становить 100 грн.

Відповідно до «Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу (ліцензії) на правоотримання та носіння зброї» заробітна плата лікарів складають:

- терапевта – 12 хв., що становить – 7,19 грн.,
- невропатолога – 12 хв., що становить – 5,84 грн.,
- отоларинголога – 8 хв., що становить – 3,89 грн.,
- офтальмолога – 8 хв., що становить – 4,15 грн.,
- фельдшера - лаборанта – 72 хв., що становить – 34,55 грн.

окрім того, в калькуляцію включені інші статті витрат:

- нарахування на заробітну плату – 22 %;
- накладні витрати – 30 %;
- реактив ГГТ – 9,00 грн;
- вартість бланку – 5,00 грн.

Відповідно до п.5 Порядку видачі медичної довідки питання про видачу медичної довідки вирішується лікарсько-консультативною комісією, до складу якої входять голова комісії (лікар-терапевт), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог. Перелік лабораторних та функціональних обстежень (надалі - Лабораторні дослідження «Зброя») включає в себе обов'язковий обсяг (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору).

Згідно даної Калькуляції на послугу: «Проведення обов'язкового попереднього медичного огляду осіб для одержання дозволу на правоотримання та носіння зброї громадянами» (станом на 25.01.2017 року), затрати робочого часу фельдшера-лаборанта для проведення Лабораторних досліджень склали **72 хв.**

У переліку Лабораторних досліджень «Зброя» законодавством не передбачено проведення лабораторного дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові (ГГТ), тому занесення до даної калькуляції затрат робочого часу фельдшера-лаборанта для проведення лабораторних досліджень, а також затрат на реактив ГГТ призводить до зави-

щення тарифу та ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Відтак, тариф на проведення медичного огляду для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вищезазначені дії були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки у цьому випадку жоден з його учасників не зміг би одноосібно, на протязі певного часу вчиняти необґрунтовані дії із встановлення умов реалізації послуги, а споживачі мали би можливість відмовитися від послуг комунальної установи, умови надання якої їх не влаштовують, тобто мали б можливість вибору.

Дії Шумської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Обов'язковий профілактичний медичний огляд громадян певних категорій.

Проведення обов'язкового профілактичного медичного огляду громадян певних категорій регулюється наступними нормативно-правовими актами України:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2002 №280 «Правила проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.04.2013 за №665/23197 (надалі Наказ №280);

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.05.2007 №246 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.07.2007 р. за N 846/14113 (надалі Наказ №246);

- постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 №559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок» (надалі постанова КМУ №559)

- іншими нормативно-правовими актами.

Згідно Наказу № 62 вартість послуги обов'язкового профілактичного медичного огляду громадян певних категорій ЦРКЛ розроблена відповідно до Наказу №246.

Відповідно до 2.6 Наказу №246 періодичність проведення медичних оглядів, фах лікарів, які беруть участь у їх проведенні, перелік необхідних лабораторних, функціональних та інших досліджень, медичні протипоказання допуску до виконання робіт, пов'язані з впливом виробничих факторів, визначені в Переліку шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу, при роботі з якими обов'язкові попередній (періодичні) медичний огляд працівників, наведеному в додатку 4 до Наказу №246 та Переліку робіт, для виконання яких є обов'язковим попередній (періодичні) медичний огляд працівників, наведеному в додатку 5 до Наказу №246.

Шумською ЦРКЛ самостійно розроблено калькуляцію на проведення профілактичного медичного огляду із занесенням в медичну книжку.

При аналізі даної калькуляції заробітна плата лікарів складають:

- терапевта – 12 хв., що становить – 7,19 грн.,
 - дерматолога – 8 хв., що становить – 4,48 грн.,
- окрім того, в калькуляцію включені інші статті витрат:*
- нарахування на заробітну плату – 22 %;
 - накладні витрати – 30 %;
 - аналіз крові на цукор – 16,00 грн;

- загальний аналіз сечі – 23,30 грн;
- вартість бланку – 5,00 грн.

Пунктом 6 Правил проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб, затверджених Наказом №280, передбачено, що обов'язкові профілактичні медичні огляди включають в себе: загальне обстеження лікарями-спеціалістами (лікар-терапевт, лікар-дерматовенеролог, лікар-отоларинголог, лікар-стоматолог та інші спеціалісти (за потреби), лабораторне та функціональне обстеження згідно з Переліком необхідних обстежень лікарів-спеціалістів, видів клінічних, лабораторних та інших досліджень, затверджених Наказом №280, а саме: флюорографія, дослідження крові на сифіліс, мазки на гонорею, дослідження на носійство кишкових інфекцій, серологічне дослідження на черевний тиф, дослідження на гельмінтози, мазок з горла та носа на наявність патогенного стафілококу.

При проведенні профілактичного медичного огляду із занесенням в медичну книжку законодавством не передбачено проведення лабораторного дослідження крові на цукор та загального аналізу сечі, тому занесення до даної калькуляції затрат робочого часу для проведення даних аналізів, реактивів та медматеріалів призводить до завищення тарифу та ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вищезазначені дії були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки у цьому випадку жоден з його учасників не зміг би одноосібно, на протязі певного часу вчиняти необґрунтовані дії із встановлення умов реалізації послуги, а споживачі мали би можливість відмовитися від послуг комунальної установи, умови надання якої їх не влаштовують, тобто мали б можливість вибору.

Таким чином, вказані дії Шумської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Попередній медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів

Згідно з статтею 45 Закону України «Про дорожній рух» медичний і періодичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів проводиться з метою визначення здатності кандидатів у водії та водіїв до безпечного керування транспортними засобами. Зазначений огляд включає: попередні, періодичні, щозмінні передрейсові і післярейсові огляди, а також позачергові огляди, зумовлені необхідністю.

Проведення медичних оглядів кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2013 №65/80, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.02.2013 за №308/22840, яким затверджено «Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів» (надалі - Положення про медичний огляд), іншими нормативно-правовими актами.

Положенням про медичний огляд передбачено, що медичні огляди кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів проводяться медичними комісіями, що створюються в закладах охорони здоров'я. До складу медичної комісії входять лікар-терапевт (голова комісії), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог, лікар-хірург.

Відповідно до п.2.2. Положення про медичний огляд, попередній (періодичний) медичний огляд включає в себе: загальне обстеження спеціалістами медичної комісії, лабораторне

і функціональне обстеження (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору, обстеження вестибулярного апарату, визначення групи крові та резус-фактора (надалі - Лабораторні дослідження «Водій»)).

Згідно Наказ № 62 вартість послуги проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів ЦРКЛ становить 170 грн.

Відповідно до «Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів» заробітна плата складають:

- терапевта – 12 хв., що становить – 7,19 грн.,
- невропатолога – 12 хв., що становить – 5,84 грн.,
- отоларинголога – 8 хв., що становить – 3,89 грн.,
- офтальмолога – 8 хв., що становить – 4,15 грн.,
- хірурга – 7 хв., що становить – 3,30 грн.

окрім того, в калькуляцію включені інші статті витрат:

- нарахування на заробітну плату – 22 %;
- непрямі витрати – 30 %;
- загальний аналіз крові – 43,00 грн;
- аналіз крові на цукор – 16,00 грн;
- загальний аналіз сечі – 23,25 грн;
- група крові – 13,90 грн;
- резус-фактор – 12,80 грн;
- ЕКГ – 16,45 грн;
- вартість бланку – 5,00 грн.

При аналізі калькуляції собівартості проведення лабораторних та інших досліджень до медичного огляду для отримання посвідчення водія станом на 25.01.2017 року для проведення аналізів встановлено, що ЦРКЛ включає: затрати робочого часу (хв), заробітну плату медперсоналу, нарахування на заробітну плату, накладні витрати, медикаменти та реактиви.

Так, затрати робочого часу в вищезазначені калькуляції ЦРКЛ становить:

- на проведення загального аналізу крові - **47 хв.**
- на проведення аналізу крові на цукор – **10 хв;**
- на проведення загального аналізу сечі - **25 хв.**
- на визначення групи крові – **10 хв;**
- на встановлення резус фактору – **10 хв.**

Згідно методичних рекомендацій затверджених Міністерством охорони здоров'я СРСР від 23.07.1990 № 10-11/83 «Застосування розрахункових норм часу на клінічні лабораторні дослідження» (чинний на даний час) затрати робочого часу медичного персоналу клініко-діагностичних лабораторій на проведення досліджень становить:

- на проведення загального аналізу крові – **26,5 хв;**
- на проведення загального аналізу сечі – **10,5 хв.**

Згідно наказу Міністерства охорони здоров'я СРСР від 18.05.1973 № 386 «Про затвердження розрахункових норм часу на лабораторні клінічно-діагностичні аналізи» (чинний на даний час) затрати робочого часу медичного персоналу на клініко-діагностичних дослідження становить:

- на визначення групи крові – **5 хв;**
- на встановлення резус фактору – **7 хв.**

Отже, занесення до даної калькуляції завищених затрат робочого часу для проведення даних аналізів може призвести до завищення тарифу та ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Такі дії Шумської ЦРКЛ стали можливими у зв'язку з тим, що вона має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку проведення платних медичних оглядів за пері-

од 2014-2016 років та по даний час у територіальних межах Шумського району Тернопільської області.

Дії Шумської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (із змінами і доповненнями), статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

РЕКОМЕНДУЄ:

Шумській центральній районній лікарні (вул. Енергетична, 1, м. Шумськ, Тернопільської обл., 47100, ідентифікаційний код 02001216) вжити заходи щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення розрахунків вартості проведення медичних оглядів до економічно обґрунтованого рівня.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій адміністративної колегії необхідно повідомити Тернопільське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **в термін до 25 грудня 2017 року.**

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Члени колегії:

Н.Є. Черномаз, в.о. голови територіального відділення

Г.С. Бібік, зав. юридичного сектору

А.Г. Левченко, заст. начальника відділу досліджень і розслідувань